

TƯ TƯỞNG HỒ CHÍ MINH VỀ BÁO CHÍ

MAI TRANG

Bản phác thảo lịch sử Hội Nhà báo Việt Nam công bố đúng dịp 55 năm thành lập Hội năm nay có đoạn: “Các thế hệ báo chí Việt Nam ngày nay vô cùng tự hào là thế hệ báo chí Hồ Chí Minh, tỏ lòng thành kính và biết ơn sâu sắc đối với Nguyễn Ái Quốc - Hồ Chí Minh, nhà báo số một, người sáng lập nền báo chí cách mạng Việt Nam, người giáo dục, rèn luyện đội ngũ báo chí Việt Nam...”. Đúng năm kỷ niệm 115 năm Ngày sinh Chủ tịch Hồ Chí Minh (19-5-1890 - 19-5-2005) và kỷ niệm 80 năm Ngày Báo chí cách mạng Việt Nam khẳng định trên càng thêm ý nghĩa...

Thật vậy! Trong hành trình đi tìm đường cứu nước, tại Pa-ri, Bác Hồ đã viết những tin, bài đầu tiên cho tờ báo “Đời sống công nhân”. Sau đó Bác cùng một số đồng chí Pháp làm tờ báo “Người cùng khổ”, coi đó là vũ khí sắc bén để vạch trần tội ác của đế quốc Pháp và thức tỉnh tinh thần đấu tranh giải phóng của các dân tộc thuộc địa, trước hết ở Việt Nam. Thêm một bước tiến nữa: Ngày 21-6-1925, Bác Hồ đã xuất bản tờ báo “Thanh niên” ở Quảng Châu, Trung Quốc. Cả tờ “Người cùng khổ” và tờ “Thanh niên” đều được chuyển về trong nước tuyên truyền rõ thêm những nguyên lý của cương lĩnh cách mạng, truyền bá chủ nghĩa Mác-Lênin một cách sinh động, giác ngộ chính trị và hướng dẫn đấu tranh cho cán bộ và các tầng lớp nhân dân Việt Nam.

Từ khi ra đời, Đảng ta đã khẳng định vai trò tiên phong của giai cấp công nhân Việt Nam qua các giai đoạn đấu tranh cách mạng, đặc biệt là tập hợp quần chúng, xây dựng các lực lượng vũ trang làm Tổng khởi nghĩa tháng 8-1945 thắng lợi trong vòng chưa tới hai tuần. Nhà nước công nông đầu tiên ở Đông Nam Á ra đời đến nay vừa tròn 60 năm. Dù bận trăm công ngàn việc của vị Chủ tịch nước, Bác Hồ vẫn luôn chú trọng chăm lo xây dựng nền báo chí cách mạng Việt Nam. Bác nêu gương bằng những bài báo ngắn, gọn, xúc tích, dễ hiểu, dễ nhớ trên các báo: Việt Nam độc lập, Sự thật, Cứu quốc, Cờ Giải phóng, Nhân dân... với nhiều bút danh khác nhau, bền bỉ xây dựng, hướng dẫn phong trào hành động cách mạng của quần chúng trong kháng chiến và kiến quốc.

Chính Bác Hồ đã phát triển và vận dụng sáng tạo luận điểm nổi tiếng của

V.I.Lênin vào thực tiễn báo chí Việt Nam: Báo chí là người tuyên truyền, người cổ động, người tổ chức, người lãnh đạo chung. Vì vậy, nhiệm vụ của người làm báo là quan trọng và vẻ vang. Muốn hoàn thành tốt nhiệm vụ ấy thì phải cố gắng học tập chính trị, nâng cao tư tưởng, đứng vững trên lập trường giai cấp công nhân, phải nâng cao trình độ văn hóa, đi sâu nghiệp vụ của mình.

Qua nhiều lần tiếp xúc với báo giới, ở lớp báo chí Huỳnh Thúc Kháng hay qua các đại hội Hội Nhà báo Việt Nam, Bác thường nói: “Cán bộ báo chí cũng là chiến sĩ cách mạng. Cây bút, trang giấy là vũ khí sắc bén của họ. Để làm tròn nhiệm vụ vẻ vang của mình, cán bộ báo chí cần phải tu dưỡng đạo đức cách mạng, cố gắng trau dồi tư tưởng, nghiệp vụ và văn hóa; chú trọng học tập chính trị để nắm vững chủ trương, chính sách của Đảng và Chính phủ, đi sâu vào thực tế, đi sâu vào quần chúng lao động”(1).

Có thể khẳng định, chủ đề xuyên suốt của báo chí cách mạng Việt Nam theo tư tưởng Hồ Chí Minh là Độc lập dân tộc và chủ nghĩa xã hội. Với chức năng là tiếng nói của Đảng, Nhà nước và các tổ chức chính trị xã hội, đồng thời là diễn đàn rộng rãi của nhân dân, báo chí đã thể hiện vai trò xung kích trên mặt trận tư tưởng văn hóa, thông tin nhanh nhạy, phong phú và đa dạng về mọi lĩnh vực của đời sống xã hội, góp phần nâng cao dân trí, bồi dưỡng nhân tài, mở rộng dân chủ XHCN, gắn liền với việc thiết lập trật tự kỷ cương, giữ vững ổn định chính trị xã hội.

Đảng ta kế thừa di sản báo chí của Bác Hồ, không ngừng tăng cường công tác lãnh đạo, chỉ đạo phát huy truyền thống của báo chí cách mạng Việt Nam trong sự nghiệp CNH, HĐH đất nước theo tinh thần đổi mới để phát triển. Từ Chỉ thị 08-CT/TW ngày 31-3-1992 của Ban Bí thư (khóa VII) đến Chỉ thị 22 của Bộ Chính trị tháng 10-1997 về tăng cường công tác lãnh đạo, quản lý báo chí, xuất bản, cùng với Luật báo chí là cơ sở và điều kiện để các cơ quan báo chí và báo giới thực hiện đúng đắn quyền tự do ngôn luận, tự do báo chí của nhân dân vì độc lập dân tộc và CNXH.

Có thể khẳng định: Không có bất cứ một thành tựu kinh tế - xã hội nào, bất cứ phong trào của địa phương nào mà không có sự góp phần tích cực, có hiệu quả của các cơ quan báo chí và các nhà báo.

Cũng thật khó hình dung đời sống xã hội Việt Nam trong những năm đổi mới mà không nói đến bộ mặt thực sự sống động của báo chí Việt Nam. Báo chí nước ta đã thông tin kịp thời với nội dung phong phú, đa dạng, thể hiện ngày càng tốt hơn vai trò là tiếng nói của Đảng, Nhà nước, diễn đàn tin cậy của nhân dân.

Trong cuộc đấu tranh tư tưởng, chống các luận điệu sai trái của các thế lực thù địch, báo chí cách mạng Việt Nam một mặt kiên trì khẳng định những thành quả cách mạng to lớn của Đảng và nhân dân ta, một mặt vạch trần âm mưu “diễn biến hòa bình”, kịp thời đấu tranh chống những luận điệu xuyên tạc đường lối, chính sách của Đảng và Nhà nước ta, vạch rõ các thủ đoạn vu cáo, bôi nhọ, lừa bịp, kích động của các thế lực xấu mưu toan gây mất ổn định chính trị, xã hội ở nước ta.

Trong điện gửi Hội Nhà báo Á Phi, Bác Hồ viết: “Đối với những người viết báo chúng ta, cái bút là vũ khí sắc bén, bài báo là tờ hịch cách mạng”. Muốn bài báo trở thành tờ hịch cách mạng phải làm thế nào? Bác Hồ khẳng định: “Báo chí ta không phải để cho một số ít người xem, mà để phục vụ nhân dân, để tuyên truyền giải thích đường lối, chính sách của Đảng và Chính phủ, cho nên phải có tính chất quần chúng và tinh thần chiến đấu”(2). Tính chất quần chúng là thế nào? Bác giải thích: “Trước hết là cần phải tránh cái lối viết “rau muống” nghĩa là lằng nhằng “trường giang đại hải”, làm cho người xem như là “chết chết vào rừng xanh”. Mình viết ra cốt là để giáo dục, cổ động; nếu người xem mà không nhớ được, không hiểu được, là viết không đúng, nhằm không đúng mục đích. Mà muốn người xem hiểu được, nhớ được, làm được, thì phải viết cho đúng trình độ của người xem, viết rõ ràng, gọn gàng, chớ dùng chữ nhiều”(3). Bác Hồ cũng nêu rõ: “Không nên chỉ viết cái tốt mà giấu cái xấu. Nhưng phê bình phải đúng đắn. Nêu cái hay, cái tốt, thì phải có chừng mực, chớ phóng đại”(4). Bác Hồ cũng nhắc nhở chung: “Những người (bất kỳ ở địa vị nào) và những cơ quan được phê bình phải có thái độ thật thà, khiêm tốn. Phê bình đúng, thì phải đăng báo nhận khuyết

điểm và quyết tâm sửa chữa. Nếu phê bình sai, thì đăng báo giải thích. Quyết không được “phốt” lời phê bình và “trù” người phê bình”(5). Bác Hồ nhìn rõ thực trạng đội ngũ những người làm báo chúng ta: “Ngoài những đồng chí đã làm báo trong những năm cách mạng và kháng chiến, số đông cán bộ báo chí ta đều mới vào nghề, vì thế mà kinh nghiệm còn ít, trình độ chưa cao. Muốn tiến bộ, muốn viết hay, thì phải cố gắng học hỏi, ra công rèn luyện”(6). Bác dặn dò: “Nói về Hội nhà báo. Đó là một tổ chức chính trị và nghiệp vụ. Nhiệm vụ của Hội là phải làm cho hội viên đoàn kết chặt chẽ, giúp đỡ lẫn nhau để nâng trình độ chính trị và nghiệp vụ. Có như thế thì Hội nhà báo mới làm tròn nhiệm vụ của mình và những người làm báo mới phục vụ tốt nhân dân, phục vụ tốt cách mạng”(7).

Bác Hồ rất quan tâm đến tờ báo của Đảng. Bác nêu rõ: “Đảng ta mạnh vì Đảng ta tư tưởng nhất trí, hành động nhất trí, suốt từ trên xuống dưới. Tờ báo của Đảng có nhiệm vụ làm cho tư tưởng và hành động thông suốt và thống nhất”(8). Bác còn giải thích vai trò và tác dụng của báo Đảng trong đời sống chính trị, xã hội: “Tờ báo Đảng như những lớp huấn luyện giản đơn, thiết thực và rộng khắp. Nó dạy bảo chúng ta những điều cần biết làm về tuyên truyền, tổ chức, lãnh đạo và công tác. Hằng ngày nó giúp nâng cao trình độ chính trị và năng suất công tác của chúng ta”(9).

Khắc ghi những lời Bác dạy, đội ngũ những người làm báo Việt Nam đã đang, sẽ viết tiếp những trang vàng truyền thống vì độc lập dân tộc và CNXH, tiên phong trong nhiệm vụ làm cho tư tưởng và hành động thống nhất nhằm mục tiêu dân giàu, nước mạnh, xã hội công bằng, dân chủ, văn minh.

(1) Hồ Chí Minh toàn tập, NXBCTQG, H.2002, tập 10, tr.616. (2,7) Sđd, tập 9 tr.414. (3,4) Sđd, tập 7, tr.119, 118. (5,6) Sđd, tập 10, tr.614-615. (8,9) Sđd, tập 7, tr.298.